

Kivonat a magyar
KÖNYVVIZSGÁLÓI KÖZFELÜGYELETI BIZOTTSÁG
2012. évi beszámolójából

KKB

Extract from
the 2012 report of the Hungarian
AUDITORS' PUBLIC OVERSIGHT COMMITTEE

ELŐSZÓ

A Könyvvizsgálói Közfelügyeleti Bizottság (a továbbiakban: bizottság) a könyvvizsgálói törvény (Kkt.)¹ előírásai szerint ötödik alkalommal adja közre éves beszámolóját, amelyben tájékoztatja a közvéleményt a könyvvizsgálói közfelügyeleti rendszer előző évi működéséről.

A 2012-es év több szempontból is rendhagyónak számít. A megválasztott bizottsági tagok megbízatása – egy kivétellel – december 31-én lejár. Emiatt a bizottság úgy döntött, hogy a beszámolót a szokásosnál korábban, még az adott év vége előtt elkészíti.

De rendhagyó a beszámolási időszak abból a szempontból is, hogy a bizottság – működése alatt első ízben – a beszámolóban jelzett, rajta kívül álló okokból nem tudta az éves működési tervében előírányzott feladatait maradéktalanul teljesíteni. A kényszerű okokból visszafogott működés eredményét a jelen beszámoló összegzi.

Az ez évi munka súlypontját jelentő független minőségellenőrzés – a hatályos közfelügyeleti szabályozás ellentmondásai miatt – a vártnál lényegesen nehezebben és kompromisszumok árán kezdődhetett el. A végrehajtott ellenőrzések ugyanakkor igazolták az új ellenőrzési módszertan helyességét. A független ellenőrzés általános tapasztalata az volt, hogy a belső ellenőrzési rendszerek szigorúsága, az alkalmazott módszertan és dokumentálás színvonala arányban áll a könyvvizsgáló cégek méretével, szervezettségével.

A bizottság az ötéves ciklus lejáratához közeledve május elején eljuttatta a közfelügyeleti rendszer hatékonyabb működtetésére vonatkozó törvénymódosítási javaslatait a szabályozásért felelős miniszter részére. Javaslataink legfontosabb eleme az volt, hogy a könyvvizsgálói közfelügyeleti rendszert a bizottsági forma helyett egy, a szakmától teljesen független és megfelelő hatáskörrel bíró hatóság létrehozásával kell a jövőben megoldani. A Kkt. decemberi módosítása alapján 2013. július 1-jétől létrejön a könyvvizsgálói közfelügyeleti hatóság.

A bizottság köszönetét fejezi ki az együttműködő partnereknek, az ötéves ciklus alatt foglalkoztatott szakértőknek, a titkárság munkatársainak, a kamara tisztségviselőinek és mindazoknak, akik az elmúlt évek során – felismerve a pénzügyi beszámolás minőségének javítását, a piac stabilitását szolgáló könyvvizsgálói közfelügyeleti koncepció fontosságát – támogatták a bizottságot közfeladata ellátásában.

Budapest, 2012. december

Miklós László,
a Könyvvizsgálói Közfelügyeleti Bizottság
elnöke

¹ A Magyar Könyvvizsgálói Kamaráról, a könyvvizsgálói tevékenységről, valamint a könyvvizsgálói közfelügyeletről szóló 2007. évi LXXV. törvény.

PREFACE

This is the fifth time that the Auditors' Public Oversight Committee (hereinafter: the Committee) has issued its annual report as required by the Act on Auditing¹ in order to inform the general public about the operations of the public oversight system of auditors in the reporting year.

2012 has been an exceptional year in more than one ways. The mandate of all but one of the elected Committee members will expire on 31 December. As a result, the Committee has decided to prepare its annual report earlier than usual, before the end of the reporting year.

This reporting year has been extraordinary also in the sense that this has been the first year in the Committee's history that it has been unable to complete all its tasks scheduled for the year for reasons beyond the Committee's control. The results of our reduced operations due to various constraints are summarised in this report.

Owing to inconsistencies in the public oversight framework, we were only able to start the independent quality inspections, which were in the focal point of this year's work, after having overcome a number of unexpected difficulties and compromises. However, the inspections we did manage to complete are proof that our new inspection methodology is the way forward. Our independent inspections typically have found that the strictness of the internal control systems, the methods applied and documenting standards properly reflected the size and the organisational structures of the inspected audit firms.

As the end of the Committee's five-year mandate began to draw near, we forwarded our propositions to change relevant legislation to improve the efficiency of the public oversight system to the minister in charge in early May this year. In the proposition, we made our case to change the current committee-based system and create an autonomous public oversight authority which is completely independent from any professional organisations. Further to an amendment of the Act on Audit this December, a public oversight authority of auditors will be set up as of 1 July 2013.

We express our gratitude to our co-operating partners, the experts we have worked with over the past five years, the staff of our secretariat, the Chamber's officers and to all who recognised the importance of improving the quality of financial reporting and that the public oversight of auditors serves market stability, and have supported the Committee all these years in its efforts to complete its duties for the public good.

Budapest, December 2012

Mr. László Miklós
chairman
Public Oversight board of Auditors

¹ Act LXXV of 2007 on the Chamber of Hungarian Auditors, the Activities of Auditors, and on the Public Oversight of Auditors

MEMBERS OF THE AUDITORS' PUBLIC OVERSIGHT COMMITTEE

László Miklós, chairman

dr. Borbás Máté

Fekete Imréné

Nyers Rezső

Boros Judit

Veresné dr. Somosi Mariann

Mészáros László

I. ÖSSZEGEZÉS

I. SUMMARY

A Könyvvizsgálói Közfelügyeleti Bizottság a 2006/43/EK irányelv rendelkezései alapján elfogadott, a Magyar Könyvvizsgálói Kamaráról, a könyvvizsgálói tevékenységről, valamint a könyvvizsgálói közfelügyeletről szóló – többször módosított – 2007. évi LXXV. törvény (a továbbiakban: Kkt.) szerint 2008. január 1. óta működik. A beszámolási időszak az öt évre megválasztott Könyvvizsgálói Közfelügyeleti Bizottság (a továbbiakban: bizottság) működésének utolsó éve volt.

2012-ben a bizottságnak a vártnál több akadállyal kellett megküzdenie. Ezek döntően a közfelügyeleti szerepkör törvényi szabályozásában mutatkozó ellentmondásokkal magyarázhatók. A közfelügyeleti tevékenység ellátása során a korábbi években is jelentkező problémák a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálóinak független ellenőrzési rendszere bevezetésével tovább erősödtek. Nyilvánvalóvá vált, hogy a szakmai szervezetnek, a Magyar Könyvvizsgálói Kamarának (a továbbiakban: kamara) a közfelügyelet felelőségébe tartozó témák¹ tekintetében ráruházott hatósági funkciója ellentmondásban van a szervezet érdekképviselési feladataival.

A hatósági jogosítványokkal nem rendelkező bizottság szerepköre korlátozott, intézkedés helyett csak kezdeményezhet, továbbá a nyilvánosságot hívhatja segítségül feladatai ellátásá-

The Auditors' Public Oversight Committee has been operating since 1 January 2008 further to the several times amended act LXXV of 2007 on the Chamber of Hungarian Auditors, the Activities of Auditors and on the Public Oversight of Auditors (hereinafter: Act on Auditing) as adopted in view of Directive 2006/43/EC. The reporting period is the last year of the operations of the Auditors' Public Oversight Committee (hereinafter: Committee) the members of which were elected for five years.

2012 has brought unforeseen difficulties to the Committee, many being the result of inconsistencies in the legislation of the public oversight framework. The problems the Committee had already encountered in the past during its operations as a public oversight entity got worse when independent inspections of the auditors of public interest entities were introduced. It has become obvious that the public oversight authority¹ vested by law to the Chamber of Hungarian Auditors (hereinafter: Chamber) as the representative body of the profession conflicts with its duties associated with professional representation.

The Committee cannot act as an authority, therefore its scope of competence is limited: it cannot take only may initiate action and can rely only on the public domain to help advance its efforts. The Committee's procedural pro-

¹ A könyvvizsgálói tevékenység végzésének engedélyezése, a kamarai nyilvántartások vezetése, a könyvvizsgálói és minőség-ellenőrzési standardok, valamint az etikai előírások elfogadása, a szakmai továbbképzési és a minőségbiztosítási rendszer működtetése, a fegyelmi eljárások lefolytatása.

¹ Licensing auditors, keeping chamber records, approval of auditing and quality control standards as well as ethical requirements, operating a continuing professional training system and quality assurance system, disciplinary procedures.

hoz. A bizottság saját hatáskörben kialakított ügyrendje, munkaterve, valamint éves beszámolója nyilvános, bárki számára hozzáférhető.² E mellett a bizottság az éves beszámolóját nyomtatott formában is eljuttatja az illetékes állami szervek vezetőinek, a szakmai szervezeteknek és mindazoknak, akik a könyvvizsgálat szabályozásában, megítélésében érdekeltek. Az angol nyelvű összefoglalót pedig – a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően – megküldi az uniós, illetve meghatározott harmadik országok közfelügyeleti hatóságainak is.

További gondot okozott az, hogy a közfelügyeleti feladatok költségvetési finanszírozása év közben nehézségbe ütközött. E miatt a tervezett és nyilvánosan meghirdetett feladatok egy részét – közöttük is a legfontosabbat: a független cégszintű ellenőrzést a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodókat könyvvizsgáló legnagyobb cégeknél a hosszas előkészület és törvényi kötelezés ellenére átmenetileg el kellett halasztani. A munkatervben meghirdetett vizsgálatok, áttekintések között volt olyan, ami a szakértői megbízások felfüggesztése miatt nem, vagy késve valósulhatott meg. Egy nagy cég ellenőrzését nem is sikerül az év végéig befejezni. A működési nehézségekről a bizottság két ízben is tájékoztatta a felelős minisztert.

A bizottság tevékenységének központjában 2012-ben is a könyvvizsgálat minőségbiztosítása állt. Ennek ellenére, hogy a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók³ jogszabály szerinti könyvvizsgálatát ellátók szakmától füg-

tolcs, work schedule and annual report are available to the public.² In addition, printed copies of the Committee's annual report are also sent to the leaders of the relevant government agencies, to professional organisations as well as to all the other stakeholders in audit related public policies. Besides, in line with international practice, the English translation of a summary of the annual report is sent to the relevant public oversight authorities of the EU and certain third countries.

The Committee had to face further complications as the public funds directed towards public oversight duties suffered a setback during the year. As a result, some of our scheduled and already announced tasks had to be postponed despite lengthy preparations and our statutory obligations, including our most important task: independent inspections of the large audit firms that audit public interest entities. Some of the already announced inspections and reviews had to be abandoned or suffered delay when the use of experts had to be suspended. The inspection of one large audit firm is still in progress now, towards the end of 2012. The Committee has informed the minister in charge twice about the difficulties experienced during our operations.

1 In 2012, the quality assurance of auditing has remained the Committee's main focus. Although the legal conditions for inspecting the statutory auditors of public interest entities³ by the Committee, i.e. by an entity which is inde-

2 www.mkvk.hu, <http://www.kormany.hu/hu/nemzetgazdasagi-miniszterium/ado-es-penzugyekert-felelos-alamtitkarsag/hirek/knyvvizsgaloi-kozfelugyeleti-bizottsag>.

3 2012-ben az a gazdálkodó, amelynek átruházható értékpapírjait az Európai Gazdasági Térség valamely államának szabályozott piacán kereskedésre befogadták.

2 www.mkvk.hu, <http://www.kormany.hu/hu/nemzetgazdasagi-miniszterium/ado-es-penzugyekert-felelos-alamtitkarsag/hirek/knyvvizsgaloi-kozfelugyeleti-bizottsag>.

3 In 2012, entities whose transferable securities are admitted to trading on a regulated market of any Member State of the European Economic Area.

getlen, a bizottság által irányított ellenőrzésének törvényi feltételei már 2011-ben létrejöttek és az első vizsgálatok is lezajlottak, a nem gyakorló könyvvizsgálók, független szakemberek közül pályázati úton kiválasztott független ellenőrök által végzett ellenőrzés (elterjedt nemzetközi szóhasználatban: inspekción) teljes beindítása 2012-re maradt.

Az előző évben kidolgozott független ellenőrzés módszertanának további finomítása, különös tekintettel a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók jogszabály szerinti könyvvizsgálót ellátó kisebb könyvvizsgáló cégekre, illetve asszisztens nélkül dolgozó könyvvizsgálókra a minőségellenőrzésnek az ellenőrzött által folytatott tevékenység terjedelmével való arányosítását szolgálta. A vizsgálati szempontrendszer (kérdőívek) elfogadtatása – amely a közfelügyeleti szabályozás ellentmondásainak köszönhetően formálisan a kamarai elnökség jogkörébe tartozik – csak hosszas egyeztetési folyamat és kompromisszumok árán valósult meg. A független ellenőrzés súlypontja továbbra is a cégek belső minőségellenőrzési rendszerének vizsgálata (cégszintű ellenőrzés), amelyhez kapcsolódik a rendszer működését alátámasztani hivatott mintavételes alapú egyedi (megbízás szintű) ellenőrzés. A cégszintű ellenőrzéshez a bizottság az általános kérdőív mellett az arányos alkalmazás jegyében külön kérdőívet dolgoztatott ki az asszisztens nélkül dolgozókra, az általános kérdőív kisebb cégeknél történő alkalmazhatóságát pedig tesztvizsgálattal támasztotta alá.

Az éves kamarai adatszolgáltatáson alapuló és júliusban nyilvánosságra hozott ellenőrzési terv alapján, a Kkt-ben előírt hároméves ciklusidő betartásával 13 cég és 19 könyvvizsgáló ellenőrzését kellett 2012-ben elvégezni. Tekintettel arra, hogy szabályozási okokra

pendent from professional organisations, were laid down and the first reviews took place in 2011, it was not before 2012 that the inspections by inspectors selected from non practising auditors and independent professionals via tenders could be commenced.

2 The methodology of independent inspections as developed in 2011 has been refined in 2012 to ensure that the inspections of smaller audit firms that act as the statutory auditors of public interest entities and individual auditors who work without audit assistants are in proportion to the volume of the inspected audit practice. Obtaining approval for the inspection checklists by the presidency of the Chamber, whose approval is formally required as a result of inconsistencies in the legislation of public oversight, was a lengthy process that involved a series of negotiations and a number of compromises. The independent inspections still focus on checking the quality control system of the audit firms (system testing) combined with an assessment of the underlying engagements on a test basis (engagement testing). With respect to system testing, for the sake of fairness, the Committee also had a separate checklist developed for individual auditors who work alone and the suitability of the general checklist for small audit firms was assessed based on testing.

3 According to our inspection plan prepared based on the information reported to the Chamber and announced in July, 13 audit firms and 19 individual auditors were scheduled to be inspected in 2012 also in view of the three-year cycle prescribed by the Act on Auditing. Owing to the

visszavezethetően a könyvvizsgálók minőség-ellenőrzése Magyarországon az őszi hónapokra szorítkozik, és az átmeneti forráshiányra, az év utolsó hónapjaira koncentrálnak a teljesítés komoly erőfeszítést igényelt. Nem könnyítette meg a végrehajtást az sem, hogy a független ellenőrök számát nem sikerült növelni az év során. A kapacitás gondokat enyhítette a kamarai minőségellenőrök bevonása a független ellenőr irányítása mellett.

A független ellenőrzés általános tapasztalata az volt, hogy a belső ellenőrzési rendszerek szigorúsága, az alkalmazott módszertan és dokumentálás színvonala arányban áll a könyvvizsgálói cégek méretével, szervezetszépével.

A független ellenőrök a következő területeken észleltek hiányosságokat:

- IFRS (Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok) alapján összeállított konszolidált pénzügyi kimutatások könyvvizsgálatában azoknál a könyvvizsgálóknál, akik IFRS tapasztalat nélkül vállalták a munkát.
- Előfordult, hogy a tőzsdei cégek könyvvizsgálatánál a standardok által előírt második (független) minőségvizsgáló kijelölése elmaradt.
- A könyvvizsgálati munkaprogramok testre szabása, ügyfél specifikussá tétele nem mindig történt meg.
- Találkozott az ellenőrzés irreálisan alacsony könyvvizsgálati díjjal a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálatánál is, amely kétségeket ébreszt mind a megbízó elvárásai, mind az elvégzett munka mennyisége és minősége iránt.
- Egyes esetekben a könyvvizsgálói szerződések nem tartalmazták az IFRS konszolidált

fact that, for statutory reasons, in Hungary, the quality reviews and inspections of auditors are normally conducted in the autumn and owing to a temporary lack of resources, completing the scheduled inspections in the last few months of the year has proved a major effort. The fact that we have been unable to increase the number of inspectors in 2012 has not helped achieve our inspection goals either. However, capacity shortage was somewhat eased by the involvement of the Chamber's quality control reviewers who worked under the supervision of an inspector.

A general experience of the inspections was that the strictness of the internal control systems and the quality of the methods applied and the documentation correlate with the size and the organisational structures of the inspected audit firms.

4 The inspectors found weaknesses in the following areas:

- Audits of consolidated IFRS (International Financial Reporting Standards) financial statements by auditors who do not have any IFRS experience.
- No independent quality controller (second auditor) was appointed for the audit of listed companies despite it is required by the standards.
- The audit work programmes were not always customised to reflect the individual conditions of the client.
- Some inspections came across unreasonably low audit fees charged for the audits of public interest entities; such low fees cast doubt on both the client's quality expectations and the quantity and quality of the audit work done.
- There have been instances where an IFRS audit of the consolidated financial statements was not specified in the scope of the

beszámoló könyvvizsgálatát annak ellenére, hogy azt a könyvvizsgáló elvégezte.

- Előfordultak dokumentációs hiányosságok (a munkalapok nem tartalmazzak következtetést, az ügyféltől származó és a dokumentációban tárolt anyagokon, pl. analitikus kimutatásokon nincs nyoma könyvvizsgálati eljárásnak, stb.)
- A papíralapú könyvvizsgálatok esetén, valamint akkor, amikor a könyvvizsgálói szoftver nem tartalmaz archiválási funkciót, nem lehetett megállapítani, hogy a könyvvizsgáló az előírt határidőn belül befejezte-e a dokumentálást és azon csak a standard által megengedett esetekben változtatott.
- Voltak egyéb hiányosságok is, mint például a részesedések év végi értékelésének elmaradása, a könyvvizsgálói jelentés korábbi változatának alkalmazása, stb.

A közfelügyelet további részelemei (a nyilván tartási rendszer, a szakmai, minőségellenőrzési és etikai standardok bevezetése, a továbbképzési és a fegyelmi rendszer) a piac által elvárt minőségű könyvvizsgálat feltételeit és biztosítékát jelentik, aminek értékelése visszatérő feladata a bizottságnak.

A bizottság munkamódszere ezek tekintetében nem változott. A könyvvizsgálók, a kamara munkájáról való folyamatos tájékozódás, figyelemmel kísérés mellett meghatározóak az egyes témákban lefolytatott vizsgálatok, illetve áttekintések⁴. A munka során a bizottság a lehetőséghez képest támaszkodik a szakértői

⁴ A vizsgálatok egy adott témában a kamara által rendelkezésre bocsátott információk teljes körű, vagy mintavételen alapuló elemzését, értékelését jelentik. Az áttekintés a kamarai tagsággal együtt járó kötelezettségekre vonatkozó szabályozás megismerésére, az alkalmazott rendszerek működésére irányul és következtetések levonásával zárul.

underlying audit contract, yet an IFRS audit was carried out by the auditor.

- Documentation weaknesses have also been experienced (no conclusions on the work papers, no evidence of any audit work done on documents received from the client such as analytical records/subledgers etc.)
- Where an audit was documented on paper or the audit software used did not have an archiving function, the inspectors were unable to satisfy themselves as to whether archiving was completed within the prescribed deadline and any further change to the documentation was made only if that is allowed by the standard.
- Other weaknesses identified included, for example, failure to remeasure investments at the year-end, use of a previous version of the auditor's report etc.

5 The other elements of the public oversight system (system of registration, adoption of professional, quality control and ethical standards, system of continuing professional training and disciplinary proceedings) secure the existence of the conditions that enable audits in the quality expected by the market. One of the Committee's recurring tasks is to check if these conditions prevail.

The Committee's working methods have remained unchanged in this respect. In addition to monitoring and to remaining continuously informed about the work of the auditors and the Chamber, our special examinations and reviews were equally important.⁴ The Committee always

⁴ An examination entails either a comprehensive or a test based analysis and assessment of information received from the Chamber in a given subject. A review is aimed at gaining an understanding of the policies pertaining to the obligations associated with Chamber membership and how the systems used work, and conclusions are drawn at the end.

névjegyzékben szereplők munkájára. A vizsgálatok eredményeként jellemzően észrevételek, javaslatok születnek a kamara felé, míg az áttekintés eredménye esetleg egy későbbi vizsgálatban, vagy a folyamatos kapcsolattartás során hasznosul.

A 2012-re tervezett vizsgálatok és az áttekintések tapasztalatainak összegezése a következő:

Nem közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálói kamarai minőségellenőrzésének vizsgálata

5/1

Quality control reviews of the auditors of non public interest entities by the Chamber

Miután a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodói körbe nem tartozók könyvvizsgálóit a továbbiakban is a szakmát gyakorló könyvvizsgálók (kamarai minőségellenőrök) ellenőrzi a kamara szervezésében (nemzetközi szóhasználatban: társvizsgálat, azaz peer-review), a bizottság az előző évek gyakorlatához hasonlóan 2012-ben is vizsgálta és értékelte az érintett körben a kamara minőségellenőrzési gyakorlatát. A vizsgálat a beszámolási időszakban az erőforrás szűkössége miatt csak a kamarai minőségellenőrzésen „nem felelt meg” minősítéssel zárult esetekkel foglalkozott. A vizsgálat eredményeként ismételten felhívta a bizottság a kamara elnökének figyelmét a cégszintű és a megbízás szintű ellenőrzések közötti összhang hiányára. A probléma orvoslására a kamara elnöke intézkedéseket helyezett kilátásba.

The auditors of non public interest entities are still reviewed by practising auditors (the Chamber’s quality control reviewers) and the reviews are organised by the Chamber (peer-review). As in the previous years, in 2012 the Committee continued to scrutinize the Chamber’s peer review practice. Owing to strained resources, we examined only those cases that failed the Chamber’s review. As a result of these examinations, we drew the attention of the Chamber’s president to a lack of consistency between firm-wide (system) tests and engagement tests. The president has promised to take remedial action.

A fegyelmi rendszer vizsgálata

5/2

Examination of disciplinary protocols

A tervezett munka a szakértői közreműködés átmeneti akadályoztatása miatt az év végére tolódott. Ezt megelőzte a fegyelmi bizottság elnökének meghallgatása, ahol a bizottság kifejezte azt a véleményét, hogy szigorúbb

Owing to a temporary unavailability of resources, all the scheduled examinations had to be put off towards the end of the year. Before this, we interviewed the chairman of the disciplinary committee and argued that audits

szankciókat tartana szükségesnek a nem megfelelő minőségben végzett munka megállapítása esetén.

A lefolytatott vizsgálat alapján a bizottság véleménye további megerősítést kapott annak alapján, hogy a 2012. I. félévében nem megfelelt minőségellenőrzési minősítés miatt kezdeményezett esetek (16) 38 %-ában nem alkalmaztak fegyelmi büntetést (legfeljebb figyelmeztetést), egy fő kapott írásbeli megrovást, kilencen pedig pénzbüntetést. A bizottság – hiányolva a normativitást – észrevételt tett a kamara felé az azonos vétségek esetén alkalmazott szankciók közötti aránytalanságok miatt is.

A bizottság nem tartotta megfelelőnek az illetékes hatóságok (PSZÁF, ÁSZ) által történt fegyelmi kezdeményezések kezelését figyelemmel arra, hogy 2012. I. félévében minden ilyen eset (számszerint 5) megszüntető határozattal zárult.

Az átláthatósági jelentések vizsgálata

2012 volt az első év, amikor a bizottság döntése alapján az átláthatósági jelentések ellenőrzését a koordináló független ellenőr végezte el. A Kkt. értelmében a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálói által a saját honlapjukon, meghatározott tartalommal és határidővel nyilvánosságra hozott jelentések fontos eszközei a pénzügyi beszámolás iránti bizalmat erősítő átláthatóságnak. Az ellenőrzés során tapasztalt hiányosságokat a kamara közreműködésével több lépcsőben kiküszöbölő (pótlásra, javításra felszólító) rendszer sikeresen működött, az átláthatósági jelentések készítésének bevezetése óta első ízben 2012 októberére valamennyi kötelezett-ség teljesült.

conducted in substandard quality should bring about stricter sanctions.

The results of our checks only confirmed our argument for stricter sanctions as no disciplinary action whatsoever (other than a warning at the most) was taken against 38% of the auditors (16) that failed the quality control review in the first half of 2012. Only one person was reprimanded in writing and nine were fined. We pointed out inconsistencies to the Chamber also in view of the varying severity of sanctions for the same faults.

The Committee was not satisfied with the results of the disciplinary actions initiated by relevant authorities (Hungarian Financial Supervisory Authority, State Audit Office of Hungary) as each disciplinary case launched in the first half of 2012 (five, in total) was eventually abandoned.

5/3 Examination of the transparency reports

2012 was the first year that, further to the Committee's decision, transparency reports were checked by the co-ordinating inspector. According to the Act on Audit, the reports of the auditors of public interest entities published at their own website with prescribed contents and by set deadlines are important tools to improve transparency that strengthens confidence in financial reporting. The multi-layer system co-developed and managed together with the Chamber has proved successful in addressing the weaknesses found by the examinations (with calls to make up for missing documents or for adjustments) and, for the first time since the introduction of the transparency reports, all obligations had been successfully met by October 2012.

A szakmai továbbképzési rendszer áttekintése

5/4

Review of the professional training system

Évente visszatérő, munkatervben szereplő feladat volt a kötelező továbbképzés szűrőpróbaszerű ellenőrzése szakértők bevonásával. 2012-ben a szakértői foglalkoztatás átmeneti akadályoztatása miatt erre nem kerülhetett sor.

Checking mandatory professional training schemes on a test basis with the involvement of experts used to be a recurring, scheduled task each year. However, due to temporary complications concerning the employment of experts, no such review was carried out in 2012.

Az előző évektől eltérően erőforrás hiányában a bizottság 2012-ben nem indított közvetlen vizsgálatot.

6

Unlike in the previous years, in the absence of adequate resources, no direct examination was initiated by the Committee in 2012.

Folytatódott a közfelügyeleti rendszer szabályozásának, működésének előző évben megkezdett értékelése. A bizottság a ciklus lejáratára is tekintettel összegezte a közfelügyeleti rendszer működésével kapcsolatos tapasztalatait. Úgy ítélte meg, hogy indokolt a közfelügyelet szervezeti-intézményi kereteinek átalakítása, a közfelügyeletet a szakmai szervezettől függetlenül ellátni képes hatóság létrehozása, az intézményi, finanszírozási önállóság megteremtése. A rendszer átalakításának, továbbfejlesztésének szükségességét nemcsak az ötéves működés tapasztalatai, de nemzetközi kötelezettség is indokolja. A minőségbiztosítási rendszert a bizottság szerint a közfelügyelet irányítása alatt független ellenőrök közreműködésével kell működtetni, különös tekintettel a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálóira. Ugyanakkor a bizottság véleménye szerint meghatározott feladatokat (pl. regisztráció, szakmai továbbképzés, etikai, fegyelmi eljárások) indokolt átruházni a szakmai szervezetre. A bizottság részletes javaslatait továbbította a szabályozásért felelős miniszternek.

7

In 2012, we continued the assessment of the public oversight framework and its operations which was launched in 2011. As the Committee's mandate ends in 2012, we have summarised our experience of the public oversight system and have found that it would be necessary to restructure the public oversight system and its institutions, to create a public oversight authority which is completely independent from professional organisations and to make sure that such an authority has both institutional and financial autonomy. It is not only the experience of five years of operations that call for such changes, but our international commitments must also be met. The Committee argues that the quality assurance system should be operated with the involvement of inspectors who are governed by a public oversight authority, particularly in respect to the auditors of public interest entities. Yet, the Committee believes that certain tasks (such as registration, continuing professional training, ethical and disciplinary procedures) could be reasonably assigned to a professional organisation. The Committee has forwarded its detailed recommendations to the minister in charge.

A bizottság ez évben is elkészítette a szakértők foglalkoztatásának tervét. A regisztrált szakér-

8

The Committee has prepared a plan for the employment of experts also for 2012. Budgetary

tők igénybevételére – a közfelügyeleti feladatokra jóváhagyott forrásokon belül – a költségvetés nyújt fedezetet. A szerződéskötések és ezzel a szakértői közreműködéssel tervezett vizsgálatok a bevezetőben említett okok miatt csak részlegesen valósultak meg.

A bizottság részvétele a nemzetközi fórumokon a korábbi éveknél mérsékeltebb volt a tárgyévben. Továbbra sem sikerült megállapodásra jutni az USA közfelügyeleti hatóságával (PCAOB) a nála regisztrált hazai könyvvizsgáló cégek ellenőrzése ügyében. A két éve húzódó tárgyalások eredménytelensége nem a bizottság hozzáállásán múlik. Az akadályt az jelenti, hogy a PCAOB nem köthet megállapodást olyan közfelügyelettel, amely nem független a szakmai szervezettől, beleértve az eljáró személyeket és a keletkezett dokumentumokat. A PCAOB ellenőrzésének megghiúsulása veszélyeztetheti az érintett magyar könyvvizsgáló cégek könyvvizsgálói jogosultságát az USA tőzsdéire bevezetett papírokkal rendelkező gazdálkodók, vagy azok meghatározó leányvállalatai tekintetében. Tekintettel arra, hogy a megoldás a közfelügyeleti rendszer kereteit befolyásoló törvényi szabályozást igényel, a bizottság kénytelen volt a PCAOB-nak a miniszter megkeresését javasolni.

Government funds allocated for public oversight purposes are available to use registered experts. Because of the reasons referred to in the preface, we were unable to sign all the necessary contracts or to complete all the scheduled examinations which would have involved an expert.

9 The Committee's involvement in international professional affairs was moderate in 2012. An agreement with the US public oversight authority (PCAOB) as to the inspection of Hungarian auditor firms registered with the PCAOB is still outstanding. It is not because of the Committee's attitude that the negotiations with the PCAOB have now been protracted for two years. The PCAOB cannot enter into an agreement with a public oversight authority which is not independent from a professional organisation, including its proxies and the documents made. Unless the PCAOB can conduct its own inspections at the audit firms concerned, the Hungarian audit firms that audit companies listed at US stock exchanges or their significant subsidiaries may risk losing their licence to do so. As the ultimate solution requires changes in Hungarian legislation pertaining to the public oversight framework, the Committee has had no choice but to advise PCAOB to turn to the relevant Hungarian minister in the matter.

II. A KÖZÉRDEKLŐDÉSRE SZÁMOT TARTÓ GAZDÁLKODÓK KÖNYV-VIZSGÁLÓINAK FÜGGETLEN MINŐSÉGELLENŐRZÉSE

A független ellenőrzés feltételeinek megteremtése, majd az ellenőrzés konkrét feladatainak meghatározása és a végrehajtás felügyelete folyamatos munkát jelentett. A Bizottság az ülésein, elnöke és erre kijelölt tagjai az ülések között is rendszeresen foglalkoztak a feladattal. A végrehajtásban kulcsszerep hárult a kamara által munkaviszonyban foglalkoztatott, de a közfelügyeleti feladatok fedezetét jelentő költségvetési hozzájárulásból finanszírozott koordináló független ellenőrre, aki a szakmai irányítást a bizottság elnökétől kapja és munkájáról – a napi kapcsolattartás mellett – rendszeresen beszámolt a bizottságnak.

A független minőségellenőrzés feltételeinek megteremtése

A közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálatát ellátó könyvvizsgálók, könyvvizsgáló cégek minőségellenőrzését 2011. július 1-től a bizottság közvetlen irányítása mellett kell működtetni. Tekintettel azonban arra, hogy a bizottság nem rendelkezik hatósági jogkörrel, nincs apparátusa, sem megfelelő számítástechnikai háttere, a törvényalkotó a kamarára bízta a rendszer infrastruktúrájának, háttérének működtetését. A finanszírozást a Nemzetgazdasági Minisztérium és a kamara közötti megállapodás szerint kizárólag erre a célra szolgáló költségvetési hozzájárulás biztosítja. Az alapvető feltételek már 2011-ben megszűntek ahhoz, hogy a független ellenőrzés az érintett cégek körében elindulhasson. A bizott-

II. INSPECTIONS OF THE AUDITORS OF PUBLIC INTEREST ENTITIES

Establishing the conditions of inspections, followed by determining the steps of an inspection and then monitoring and supervising execution kept us busy in the past period. These tasks were often addressed by Committee meetings as well as by the chairman of the Committee and the dedicated Committee members in between two meetings. Having one co-ordinating inspector, who is employed by the Chamber but whose position is funded from subsidies received for our public oversight duties, has been key to execution. The inspector receives technical instructions from the chairman of the Committee and reports to the Committee in addition to daily contact with its members.

1 Establishing the conditions of inspections

The inspections of the statutory auditors of public interest entities, including audit firms is subject to the direct control of the Committee as of 1 July 2011. However, in view of the fact that the Committee is not an authority nor has the necessary staff and technology to operate a system or infrastructure, this task has been delegated by law to the Chamber. The related tasks are financed from a special subsidy granted to the Chamber by the Ministry for National Economy exclusively for this purpose based on an underlying agreement. The fundamentals of inspections at the entities involved were laid down already in 2011. *First, the Committee had the aspects of inspections (in technical term: questionnaire) developed, which it then approved. These were then subject*

ság által kidolgoztatott és elfogadott ellenőrzési szempontrendszert (szakzsargonban: kérdőíveket) a hatályos szabályok alapján a kamara elnökségének kellett jóváhagynia. Az elfogadás az elmúlt évben azon a kompromisszumon alapult, hogy a kamarai minőségellenőrzés által alkalmazott kérdőíveknél lényegesen részletesebb szempontok egyelőre csak a nagy cégeknél kerülnek alkalmazásra,⁵ míg a többi érintettnél az egyszerűbb kamarai kérdőív szerint zajlik az ellenőrzés a kamarai minőségellenőrök által.

A független minőségellenőrzés – formailag hasonlóan a kamara több éve alkalmazott rendszeréhez – kettős irányultságú. Az ellenőrzés kiterjed a könyvvizsgáló cégek belső minőségellenőrzési rendszerére (cégszintű ellenőrzés), valamint az annak működését igazoló kiválasztott egyedi mintákra, azaz a megbízásokra (megbízás szintű ellenőrzés). A kettő közötti összhang követelményére a bizottság külön figyelmet fordít.

Tekintettel arra, hogy a hazai piacon a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálatát nemcsak nagy, de kisebb könyvvizsgáló cégek, valamint egyénileg dolgozó könyvvizsgálók is végzik, a bizottság a kamara kérésére a cégszintű ellenőrzés számára a teljes kérdőív mellett külön szempontrendszert dolgozott ki az asszisztens nélküli könyvvizsgálók ellenőrzéséhez. Jelentős nézeteltérés volt a kérdőívek tartalma és alkalmazhatósága témájában a kamara és a bizottság között, aminek következtében a kamarai jóváhagyás többszöri

to approval by the presidency of the Chamber, as required by the underlying legislation. Last year the Chamber's approval was based on a compromise that the inspection questionnaire which is substantially more detailed than the questionnaire normally used by the Chamber for its quality control reviews would be used only for large audit firms for the time being,⁵ and that the rest of the quality control reviews would be done by the Chamber's quality control reviewers by using the Chamber's own, less detailed questionnaire.

The inspections are done on two levels – in this, they are similar to the quality control review system used by the Chamber for years. An inspection covers both the internal quality control system of the reviewed audit firm (system testing) and the engagements selected for testing the operations of such an internal quality control system (engagement testing). The Committee pays special attention to synchronization between these two levels.

As Hungarian public interest entities are audited not only by large audit firms but also by smaller ones and by private entrepreneur auditors, in addition to the questionnaire for audit firms, upon request of the Chamber, the Committee has also developed a questionnaire for individual auditors who work without assistants. There were major disagreements between the Chamber and the Committee with respect to the contents and the practicability of the questionnaires. As a result, gaining the approval of the Chamber required a series of negotiations

⁵ 2011-ben csak az öt legnagyobb könyvvizsgáló cég könyvvizsgálóinál volt megbízásra vonatkozó független ellenőrzés, cégszintű ellenőrzés az érintett körben 2011-ben nem volt esedékes.

⁵ In 2011, engagement inspections were conducted only with respect to the auditors of the five largest audit firms; no system testing was scheduled for these entities in 2011.

egyeztetést igényelt és végül a bizottság részéről adott engedménnyel zárult.

A probléma gyökere az, hogy a jelenlegi törvényi előírások szerint a bizottság közvetlen irányító szerepe ellenére nemcsak a független ellenőrzés kérdőíveit kell a kamara elnökségének elfogadnia, de a rendszer működtetésének részletes előírásait is a kamarai szabályzatok tartalmazzák, amelyek jóváhagyása szintén a szakmai szervezet kompetenciája.

A kamara elnöksége csak azzal a feltétellel fogadta el a független ellenőrzés bizottság által jóváhagyott és a 2011-ben már kipróbált, *egyedi vizsgálatra* szóló kérdőív további alkalmazását, hogy azokat kizárólag azon közérdeklődésre kitett gazdálkodók könyvvizsgálóinak ellenőrzésénél lehet használni, amelyek előző évi mérlegfőösszege az 500 millió Ft-ot, vagy előző évi árbevétele a 200 millió Ft-ot, illetve a közkézhányaduk a 15 %-ot meghaladja. A kamara elnöksége ragaszkodott ahhoz, hogy a többi érintettnél a kamara kérdőíveinek felhasználásával történjen az ellenőrzés. *E mellett a bizottság ígéretet tett arra, hogy a cégszintű kérdőív alkalmazását – hasonlóan az előző évi gyakorlathoz – egy, nem hálózathoz tartozó kisebb cégnél is teszteli. Az utóbbi megtörtént és a kérdőívet a bizottság – figyelemmel a kamarai szűkítés eredményeként érintett cégek alacsony számára is – módosítás nélkül alkalmazhatónak találta.*

A rendszer feltételeinek kiépítése nem volt zökkenőmentes. A kamarai testületek részéről – elsősorban a módszertan és a vonatkozó szabályzatok elfogadásával kapcsolatban – tapasztalt együttműködési nehézségeket a

at the end of which the Committee finally conceded.

The root cause of the issue is the fact that current legislation requires the Committee, despite its direct governing role, to have the questionnaires to be used for inspections approved by the presidency of the Chamber. The detailed rules of the entire public oversight system are also laid down in the Chamber's policies, the approval of which, again, is the competence of the Chamber.

The presidency of the Chamber has consented to further use of the *questionnaire for engagements*, which had already been approved by the Committee and tested in 2011, upon the condition that it can only be used for the auditors of public interest entities whose prior year balance sheet total exceeds HUF 500 million, or prior year revenues exceed HUF 200 million or where public interest held in the entity exceeds 15%. The presidency of the Chamber insisted upon using the Chamber's own quality control review questionnaire for all the other auditors. *Furthermore, the Committee also promised that, as in the previous year, it would test the questionnaire designed for audit firms on a smaller audit firm which does not belong to any network. After such testing, and also in view of the reduced number of audit firms affected by the Chamber's decision, the Committee found the questionnaire suitable for use without adjustments.*

Establishing the underlying infrastructure was not straightforward. The difficulties experienced in the co-operation with the Chamber's bodies, in particular in terms of methodology and the approval of the related policies, were

bizottság levélben hozta a kamara elnökének tudomására. A bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a minőségbiztosítási feladatok megfelelő ellátását akadályozza az, hogy a jelenlegi szabályozásban az eljárási szabályok felletti döntés lényegében a kamara kezében van. A kamara elnöke válaszában arról tájékoztatta a bizottságot, hogy a magas színvonalú és hatékony feladatellátás a szakmai szervezetnek is érdeke és a közös feladatellátás biztosítását prioritásként kezeli.

Nem sikerült előbbre lépni a független ellenőrzés személyi feltételeinek megerősítésében. 2012-ben ismételt pályázatkíírás történt a független ellenőri szerepkörre. Köszönhetően azonban a könyvvizsgálói közfelügyeleti rendszer keretei körüli bizonytalanságnak, és annak, hogy a jelöltek alkalmasságát illetően eltért a bizottság és a kamara véleménye, a pályázatot eredménytelennek kellett nyilvánítani. Az esedékes ellenőrzéseket csak úgy sikerült elvégezni, hogy a munkaviszonyban foglalkoztatott koordináló független ellenőr⁶ irányítása mellett aktív tagsággal rendelkező kamarai minőségellenőrök is bevonásra kerültek.

Nincs változás abban, hogy a minőségellenőrzés a közigazgatási hatósági eljárás szabályai alapján zajlik, a határozatot a kamara minőségellenőrzési bizottsága hozza, de ahhoz a bizottság egyetértése szükséges. A 2011-ről áthúzóó ügyek között volt példa arra, hogy a bizottság a megítélésben mutatkozó szigorúbb véleményét nem tudta érvényesíteni a kamarával szemben.

⁶ Aki nem áll kamarai tagsági jogviszonyban, vagy könyvvizsgálóval, könyvvizsgáló céggel tulajdonosi, munkavállalói, vagy munkaviszony jellegű jogviszonyban és megfelel a Kkt 190.§ (2) bekezdés a)-c) pontjaiban meghatározott feltételeknek.

reported by the Committee to the president of the Chamber in a letter. *The Committee had concluded that its efforts to properly perform its quality assurance duties were hampered by the fact that, under the current legislation, procedural rules are practically controlled by the Chamber.* In his reply, the Chamber's president informed the Committee that ensuring high quality and efficiency were also in the best interest of the Chamber as a professional organisation and that joint efforts in this direction were a priority.

No progress has been made in terms of ensuring an *inspector*. Another tender was launched in 2012 to recruit *inspectors*. However, as a result of the uncertainties around the framework of the public oversight system of auditors and of the disagreements between the Committee and the Chamber as to the suitability of the candidates, the tender had to be closed without a winner. All the scheduled inspections had to be carried out by the Chamber's active member quality control reviewers under the supervision of a co-ordinating inspector⁶ who is employed by the Chamber.

The inspections are still conducted in line with public administration protocols, i.e. *the decisions are made by the Chamber's quality control committee but are subject to approval by the Committee.* In some of the cases brought forward from 2011, the Committee has been unable to put through its stricter opinion against the Chamber.

⁶ Who doesn't have chamber membership, nor owner, employment or employment kind legal relationship with an auditor or audit firm and fulfils the conditions determined Section 190 (2) a)-c) of the Act on Auditing.

Az új rendszer, bár a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálatát ellátó könyvvizsgálók, könyvvizsgáló cégek minőségellenőrzésének szakmai irányítását a Kkt. a bizottság kezébe adta, *nem független a kamarától*. Ez a tény a harmadik (EU-n kívüli) országokkal kötött megállapodás megkötésénél továbbra is akadályt jelent. Az eddigi tapasztalatok és az Európai Parlamentnek és Tanácsnak benyújtott, tárgyalás alatt lévő uniós jogszabályok világosan jelezték, hogy a hazai közfelügyeleti rendszer keretei felülvizsgálatra szorulnak.

A független minőségellenőrzés gyakorlata és tapasztalatai

Az adatszolgáltatás szerint 2012-ben 19 kamarai könyvvizsgáló ellenőrzése vált esedékesé a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálói közül. Hatan a négy legnagyobb könyvvizsgáló cégnél, tízen más könyvvizsgáló cégeknél, hárman pedig egyéni vállalkozóként dolgoztak.

Az érintett könyvvizsgálók közérdeklődésre számot tartó megbízásait a független ellenőrök, további megbízásait a kamarai minőségellenőrök vizsgálták. Cégszintű ellenőrzés a hároméves szabály érvényesülése miatt 13 könyvvizsgáló cégnél (ebből három a nagy könyvvizsgáló cég) volt esedékes 2012-ben.

Mivel a közérdeklődésre számot tartó jogalanyok köre 2012-ben még csak a tőzsdén forgalmazott papírokkal rendelkező gazdálkodókat jelentette, amelyek számára a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok (IFRS) szerinti beszámolás törvényi kötelezettség, a független ellenőrzés kiemelt figyelmet fordított az ezzel kapcsolatos

Although the Act on Auditing delegates technical governance over the quality control reviews of the statutory auditors of public interest entities to the Committee, the new system is *not independent from the Chamber*. This fact remains an obstacle when we try to make agreements with third (non-EU) countries. Our experiences so far, as well as a series of proposed EU policies filed to and currently being considered by the European Parliament and the Council, clearly indicate that the Hungarian public oversight framework needs to be revised.

2 Inspections – practice and experiences

According to the data provided to the Chamber, in 2012 inspections were scheduled to be conducted at 19 statutory auditors of public interest entities. Six of them work for the Big Four, ten for other audit firms and three were private entrepreneurs.

The public interest engagements of the auditors involved were tested by inspectors, while their other engagements were tested by the quality control reviewers of the Chamber. Owing to the three-year rule, firm level inspections at 13 audit firms (including three Big Four firms) were due in 2012.

As only listed entities qualified as public interest entities in 2012, and as financial reporting under International Financial Reporting Standards (IFRS) is a legal requirement for these entities, the inspections particularly focused on the audits of the IFRS financial statements. Our inspections often found serious flaws in the IFRS audits carried out by smaller audit firms.

könyvvizsgálói tevékenységre. Az ellenőrzés több esetben tapasztalt komoly hiányosságot az IFRS beszámolókat kisebb könyvvizsgáló cégek általi könyvvizsgálatában. Több esetben a nem megfelelő eredménnyel zárult minőségellenőrzés alapján kezdeményezett fegyelmi eljárásról a bizottság – a Kkt-ben biztosított lehetőséggel élve – értesítette a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletét és a Budapesti Értéktőzsdét. Ezek közül egy alkalommal arra is felhívta a bizottság a figyelmet, hogy az irreálisan alacsony megbízási díj a megbízó oldaláról is megkérdőjelezi a minőségi munkára vonatkozó elvárásokat.

A **megbízásokra irányuló ellenőrzés** során azoknál a könyvvizsgáló cégeknél, ahol a bizottság részletesebb kérdőíve került alkalmazásra, a független ellenőrök az alábbi észrevételeket tették:

- az előző évben tett megállapításokhoz képest javulás tapasztalható a könyvvizsgáló csalással összefüggő felelőssége témakörben végzett könyvvizsgálati eljárásainál. (Például a csalási kockázat témakörben megfelelő tapasztalattal rendelkező munkatársak végezték az interjúkat.) Azonban helyenként továbbra is elmarad az ügyfél vezetése által felismert csalási kockázatok és a könyvvizsgáló által felismert csalási kockázatok összevetése. Előfordult, hogy a könyvvizsgáló elfogadta az ügyfél vezetésének állítását, miszerint a társaságnál nincs csalási kockázat;
- a nagy hálózathoz tartozó társaságoknál is találtak az ellenőrök sematikus, ismétlődő válaszokkal az általánosan előforduló feladatok elvégzésére rendszeresített, ellenőrzési listák alkalmazása során;
- egy alkalommal tapasztalta az ellenőrzés a Kkt. 56.§-ban előírt nyilatkozattétel hiányát

In a number of cases, the inspections ended with a 'Failed' result and disciplinary proceedings had to be launched. These instances were duly reported to the Hungarian Financial Supervisory Authority and the Budapest Stock Exchange in line with the Act on Auditing. With reference to one particular case, the Committee drew the attention to the fact that unreasonably low audit fees a client is ready to pay also casts doubt on the client's quality expectations.

With respect to the **inspection of engagements** at audit firms where the Committee's detailed inspection questionnaire was used, the inspectors made the following observations:

- compared to the findings in the previous year, there is noticeable improvement in the audit procedures related to the auditor's responsibility with respect to fraud. (For example, the interviews in the topic of risk of fraud were conducted by professionals who had appropriate relevant experience.) However, the risks of fraud recognised by the client's management and by the auditor, respectively, are sometimes still not reconciled. Indeed, in some cases, the auditor had accepted management's contention that the audited company was free of risk of fraud;
- even at the audit firms that belong to large networks, the inspectors sometimes came across recurring, pro forma answers to questions in the checklist pertaining to general routine audit tasks;
- in one case, the inspectors found that the auditor had failed to make a statement as

a közérdeklődésre számot tartó társaságok audit bizottsága (vagy annak megfelelő szerve) felé.

Azoknál a könyvvizsgálóknál, ahol a kamarai kérdőíveket kellett alkalmazni, a független ellenőrök az alábbi megállapításokat tették:

- esetenként a könyvvizsgálók úgy vállalták el az IFRS-ek alapján összeállított konszolidált beszámolóknak a könyvvizsgálatát, hogy nem rendelkeztek IFRS tapasztalattal;
- előfordult, hogy a közérdeklődésre számot tartó társaságok könyvvizsgálatába nem lett bevonva független minőségvizsgáló a standardok előírása ellenére;
- könyvvizsgálati szoftverek alkalmazása esetén a szoftver által felajánlott munkaprogramok testreszabása helyenként elmaradt;
- találtak az ellenőrök hiányos munkalapokkal, amelyekről a dokumentálás kötelező kellei (cél, módszer, eredmény, következtetés) hiányoztak;
- több esetben a dokumentáció részeként lefűzött, ügyféltől származó analitikus kimutatásokról nem lehetett megállapítani, hogy azokon bármilyen könyvvizsgálati eljárást végeztek volna;
- általános gond, hogy a papír alapú könyvvizsgálatok esetén, illetve akkor, amikor a szoftver nem tartalmaz archiválási funkciót, nem lehetett megállapítani, hogy az a jelentés kiadását követően előírt határidőre megtörtént-e és a könyvvizsgáló csak a standard által megengedett esetben módosított-e valamit;
- előfordult, hogy a könyvvizsgáló olyan alacsony könyvvizsgálati díjért vállalta el a közérdeklődésre számot tartó társaság könyvvizsgálati megbízását, amely összeg megkérdőjelezi a megbízás komolyságát;

required by section 56 of the Act on Auditing to the audit committee of the public interest entity or an equivalent body.

With respect to the auditors where the Chamber's questionnaires were used, the inspectors have made the following observations:

- in some instances, the auditors agreed to carry out the audit of consolidated IFRS financial statements without having any experience in IFRS;
- in certain cases, no independent quality controller was involved in the audit of a public interest entity despite the requirement of the relevant standards;
- where auditing software was used, sometimes the work programs offered by the software were not tailored;
- the inspectors came across work papers that failed to display mandatory documentation requirements (objective, method, result, conclusion);
- in many cases, the detailed records obtained from the client and filed as part of the audit documentation showed no evidence whatsoever that any audit procedure would have been applied to audit them;
- more often than not, in the case of paper based audits or where the audit software did not have an archiving function, we were unable to satisfy ourselves as to whether the archiving was completed within the prescribed deadline after the issuance of the audit report and any further change to the documentation was made by the auditor only where the standard so allows;
- in some cases, the auditor accepted such a low audit fee that it had cast doubt on the authenticity of the engagement;

- esetenként a könyvvizsgáló és a közérdeklődésre számot tartó társaság közötti megbízási szerződés nem terjedt ki az IFRS-ek (Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok) alapján összeállított konszolidált beszámoló könyvvizsgálatára, amelyet azonban a könyvvizsgáló mégis elvégezett;
 - volt olyan eset is, hogy a könyvvizsgálói szerződés nem tartalmazta a magyar számviteli szabályok alapján összeállított éves beszámoló könyvvizsgálatáról készített könyvvizsgálói jelentés kiadását, s azt a könyvvizsgáló nem is tette meg, így a társaság csak a konszolidált beszámolóját tette közzé;
 - előfordult, hogy a megerősítő levelek kiértékelését a könyvvizsgáló nem dokumentálta;
 - a könyvvizsgálói jelentés 2011-ben érvényes standard formátuma helyett helyenként az előző évi változatot alkalmazták;
 - a közérdeklődésre számot tartó társaságok mérlegében szereplő részesedések év végi értékelését a könyvvizsgáló nem ellenőrizte;
 - általános tapasztalat, hogy a kisebb könyvvizsgáló cégek és egyéni vállalkozóként dolgozó könyvvizsgálók nem végeztek kontrollteszteket, hanem a nagyobb mintaválasztást igénylő alapvető vizsgálati módszerrel hajtottak végre minden feladatot.
- in certain cases, the scope of the audit contract made between the auditor and a public interest entity did not include the audit of the consolidated IFRS financial statements, yet the audit was done;
 - in other cases, the scope of the audit contract did not include the issuance of a written auditor's report on the audit of the Hungarian statutory annual financial statements and none was issued by the auditor accordingly; therefore the client published only its consolidated financial statements;
 - in some cases, the auditor had failed to document the assessment of the confirmation letters received from third parties;
 - sometimes the standard auditor's report format valid in 2010 was used instead of the standard report which was valid in 2011;
 - the auditor failed to check the year-end measurement of investments presented in the balance sheets of public interest entities;
 - typically, smaller audit firms and private entrepreneur auditors did not carry out control tests but, instead, basic audit procedures that required the selection of a larger number of items for testing were used to complete each task.

A 2012-ben befejezett megbízási szintű ellenőrzések a következő eredménnyel zárultak:

- 11 megfelelt
- 2 megjegyzéssel megfelelt
- 4 nem felelt meg

A **cégszintű ellenőrzés** – tekintettel a Kkt. által előírt hároméves ciklusidőre – 13 (közülük három Big4-hoz tartozó) könyvvizsgáló cégnél volt esedékes 2012-ben. Ezek közül egy befejezése áthúzódik 2013-ra.

The results of the engagement tests completed in 2012 were as follows:

- Passed - 11
- Passed but with comments - 2
- Failed - 4

Owing to the three-year rule, 13 audit firms (including three Big Four firms) were subject to an inspection in 2012. One inspection will be completed in 2013.

A cégszintű ellenőrzések eredménye a következő:

6 megfelelt

4 megjegyzéssel megfelelt

A kisebb könyvvizsgáló cégek megjegyzéssel megfelelt minősítésének leggyakoribb oka az volt, hogy az asszisztensként dolgozó munkatárs teljesítményének értékelését nem dokumentálták, illetve a standard által a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálatánál előírt független minőségvizsgáló (második könyvvizsgáló) kijelölése elmaradt.

A szabályzat meglétére irányuló kamarai kérdőívek alkalmazása miatt továbbra is előfordult, hogy a cégszintű vizsgálat ellenőrzése megfelelt eredménnyel zárult, miközben az egyedi megbízás súlyos hiányosságok miatt „nem felelt meg” minősítést kapott. Ennek oka a cégszintű és a megbízás szintű ellenőrzés közötti összhang hiánya a kamarai minőségellenőrzési gyakorlatban. Miután a független ellenőrzés is kénytelen volt meghatározott esetekben a kamarai kérdőívet alkalmazni, ez az ellentmondás itt is jelentkezett.

A már említetten túlmenően két esetben az ellenőrzött kérésére a kamara minőségellenőrzési bizottsága halasztást engedélyezett, az ellenőrzésre 2013. januárban kerül sor.

The results of the completed inspections of audit firms (system tests) were as follows:

Passed - 6

Passed but with comments - 4

In most of the cases where the inspection of smaller audit firms resulted in ‘passed but with comments’, the main reasons were that no documented performance evaluation was available for the audit assistant involved and that no independent quality controller (second auditor) had been appointed for the audit of a public interest entity standard despite it is required by law.

As the Chamber’s questionnaire relating to the existence of policies were used, sometimes system tests inspections ended with a ‘passed’ result even if the individual engagements resulted in ‘failed’ due to serious deficiencies. Such inconsistencies are attributable to a lack of co-ordination between system and engagement tests in the Chamber’s quality control review practice. As the inspectors had no other choice but to use the Chamber’s questionnaire in certain cases, similar inconsistencies were experienced also during the inspections.

In addition to the above, the Chamber’s quality control review committee has approved the inspected entity’s request to postpone the inspection in two cases. These two inspections will be carried out in January 2013.

The logo consists of the letters 'KKB' in a bold, orange, sans-serif font, set against a dark green rectangular background.

Kivonat a magyar Könyvvizsgálói Közfelügyeleti Bizottság 2012. évi beszámolójából
Budapest, 2012. december

Extract from the 2012 report of the Hungarian Auditors' Public Oversight Committee
Budapest, December 2012

Kiadja: Könyvvizsgálói Közfelügyeleti Bizottság, 1051 Budapest, József nádor tér 2–4.
Telefon: +36(1)795-1570, Fax: +36(1)795-0294, E-mail: kkb@nav.gov.hu